

## KOMUNIKATY

### Symposium naukowe pt. Narodowe Siły Zbrojne

W dniach 23–24 października 1999 w Warszawie w Domu Wojska Polskiego przy ul. Banacha 2 odbyła się sesja naukowa pt. Narodowe Siły Zbrojne, zorganizowana przez Związek Żołnierzy Narodowych Sił Zbrojnych (ZZNSZ), Urząd do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych oraz Departament Społeczno-Wychowawczy Ministerstwa Obrony Narodowej. Otwierający obrady prezes Zarządu Głównego ZZNSZ dr Bohdan Szucki stwierdził, że zaprezentowane na sesji referaty mają na celu wyjaśnienie niejasności, jakie nagromadziły się w okresie PRL wokół NSZ, i przedstawienie całej prawdy pozwalającej przywrócić im należne miejsce w historii walki z okupantem, o wolność, niepodległość i niezależność Polski. Przypomniął 50 lat fałszowania dziejów NSZ, tej bez mała stutysięcznej armii walczącej z okupantami: niemieckim i sowieckim.

Dokonał prezentacji wydanych pozycji dotyczących NSZ w kraju i na emigracji. W pierwszym rzędzie wymienił prace, które ukazały się do 1989 r., głównie za granicą, następnie w drugim obiegu w kraju oraz po odzyskaniu przez Polskę niepodległości. Była to lista imponująca, chociaż nie wyczerpująca wszystkich aspektów dziejów tej organizacji.

Przywitał przybyłych na sesję około 100 żyjących żołnierzy NSZ, wśród nich kilku z zagranicy. Stwierdził przy tej okazji, że choroba i podeszły wiek nie pozwoliły na przybycie wielu innym. Powitał obecnych na sali gości: ks. bp Zbigniewa Kraszewskiego, posłów Zjednoczenia Chrześcijańsko-Narodowego: Mariana Piłkę prezesa, Stefana Niesiołowskiego i Michała Kamińskiego, pierwszego kierownika Urzędu do Spraw Kombatantów Zbigniewa Zielińskiego (w drugim dniu sympozjum obecny był kierownik Urzędu Jacek Taylor), przedstawiciela Światowego Związku Żołnierzy Armii Krajowej, Wojskowego Instytutu Historycznego, przedstawicieli świata nauki, Wojska Polskiego, władz administracyjnych Warszawy i województwa, harcerzy, a przede wszystkim żołnierzy NSZ.

Po powitaniu prezes dr Szucki udzielił głosu przedstawicielowi Światowego Związku Żołnierzy Armii Krajowej prof. Hilczukowi, który życzył uczestnikom, aby sesja przyczyniła się do ukazania prawdziwego oblicza NSZ, by była historyczną cegiełką do prawdy o NSZ. Głos zabrał również poseł Stefan Niesiołowski. W imieniu swojej partii podziękował za zaproszenie oraz zadeklarował pomoc ZCHN w odklamywaniu historii NSZ, podkreślił przy tym, to ZCHN wziął na siebie ciężar walki o dobre imię i prawdę o NSZ. Stwierdził, że w okresie PRL zakłamano gruntownie dzieje NSZ i trzeba tej organizacji przywrócić należne jej w historii miejsce.

Prezes dr Bohdan Szucki zaprosił do prezydium: dr Zbigniewa Gnat-Wieteskę i Wiesława Renke, aby przewodniczyli pierwszej części obrad. Pierwszy referat pt. *Geneza Narodowych Sił Zbrojnych*, poświęcony w całości historii ruchu narodowego, w tym zasługom Romana Dmowskiego, aż do powstania NSZ, wygłosił prof. Zdzisław Szpakowski. W końcowej części swojego wystąpienia stwierdził, że walczymy o to, żeby słowo Polak brzmiało dumnie.

Następnie dr Zbigniew Gnat-Wieteska w referacie pt. *Służba Cywilna Narodu* omówił jej powstanie, strukturę, cele i założenia. Kolejny referent mgr Mirosław Orłowski mówił o *Konspiracyjnej prasie Związku Jaszczurczego i Narodowych Sił Zbrojnych w latach 1939–1945*. Scharakteryzował prasę centralną i terenową, ze szczególnym uwzględnieniem Okręgu Kieleckiego NSZ, jak również wydawane ulotki i broszury. Mgr Leszek Żebrowski w referacie *Narodowe Siły Zbrojne – stan badań i problemy badawcze* omówił szeroko kierunki prowadzonych badań.

Dr Lucyna Kulińska zaprezentowała fragmenty referatu pt. *Organizacja Wewnętrzna – jej geneza i dzieje w latach 1945–1947*. Na wstępie wyjaśniła, dlaczego przyjęła nazwę Organizacja Wewnętrzna, zamiast Organizacja Polska. Wskazała na szczupłość materiałów na ten temat, apelowała o relacje i pomoc w wyjaśnianiu historii tej organizacji. Przedstawiła też egzemplarz sygnałny swojej książki pt. *Narodowcy. Z dziejów obozu narodowego w Polsce 1944–1947* i zreferowała jej główne tezy.

Po przerwie przewodnictwo obrad objęli Zdzisław Dziakoński „Żbik” (przybyły na sesję z Niemiec) i dr hab. Tomasz Biedroń z Krakowa. Referaty wygłosili: mgr Sebastian Bojemski *Narodowe Siły Zbrojne w Powstaniu Warszawskim* oraz dr Marcin Zaborski *Procesy polityczne żołnierzy Narodowych Sił Zbrojnych w latach 1944–1956*.

Rozpoczęła się dyskusja nad zaprezentowanymi w pierwszym dniu sesji naukowej referatami. Jako pierwszy głos zabrał dr hab. Tomasz Biedroń nawiązując do referatu dr Marcina Zaborskiego. Stwierdził on, że w trakcie kwerendy prasy natrafił na ogłoszenie w prasie partyjnej z 1945 r. o skróconym kursie na sędziów i prokuratorów, na którym od kandydatów wymagano jedynie członkostwa lub kandydatury w PPR oraz ukończenia 7 klas szkoły powszechnej i bieglej znajomości języka polskiego w mowie i piśmie. I to miała być kadra ferująca wyroki w imieniu tzw. sprawiedliwości ludowej. Powiedział również, że w bezpieczeństwie obowiązywała wówczas czarno-biała optyka w ocenie opozycji zbrojnej. Urząd Bezpieczeństwa w ogóle nie orientował się w odcieniach opozycji narodowej. Dominował uproszczony podział

na reakcję czyli NSZ, gdzie mieściła się cała opozycja, i siły postępowe, czyli popierających tzw. władzę ludową. Podał przykład, że nawet oddział Józefa Kurasia „Ognia” bezpieka zaliczała do NSZ!

Kolejny dyskutant Włodzimierz Kołaczekiewicz, żołnierz NSZ, mówił o swoich przeżyciach związanych z pobytem w kazamatach PUBP w Pińczowie w okresie powojennym oraz mordach na żołnierzach narodowych tam dokonywanych. Ludzie winni tych zbrodni żyją spokojnie, nie nękani przez nikogo, pobierając wysokie emerytury. Następnie głos zabrali: Władysław Sroczyński (omawiał ONR-ZJ-NSZ i stosunek NSZ do Żydów); Czesław Czaplicki z Wrocławia (nie ma dwóch NSZ-ów tylko jeden); kpr. NSZ Mieczysław Wisłacki (stosunek NSZ do Żydów); Stanisław Świercz (obóz NKWD w Rembertowie i deportacje na wschód); kpr. pchor. NSZ Jan Zalewski (przedstawił swoje aresztowanie przez UB, pobyt w Rembertowie i 3 lata zsyłki za Uralem).

W drugim dniu obrady prowadzili prezes ZZNSZ dr Bohdan Szucki i Witold Grzebski, zastępca prezesa Zarządu Głównego ZZNSZ. Referaty wygłosili: mgr Leszek Żebrowski *Brygada Świętokrzyska Narodowych Sił Zbrojnych*, dr Bohdan Chrzanowski *Związek Jaszczurczy i Narodowe Siły Zbrojne na Pomorzu. Stan badań i postulaty badawcze*, mgr Rafał Sierchuła „*Endecka Wandea*”. *Narodowa konspiracja wojskowa w Wielkopolsce w latach 1939–1949*, dr hab. Tomasz Biedroń *Organizacja Polska-Narodowe Siły Zbrojne w Okręgu Krakowskim 1945–1946*, mgr Krzysztof Kaczmarek *Przyczynki do badań Okręgu Rzeszowskiego Narodowych Sił Zbrojnych w latach 1939–1945*, Zbigniew Kuciewicz odczytał referat mgr inż. arch. Macieja Szymańskiego z Kanady pt. *Zarys historii Organizacji Kombatanckich NSZ na Zachodzie*.

Rozpoczynający dyskusję dr Bohdan Szucki stwierdził, że referat Zbigniewa Kuciewicza, był 13-tym wygłoszonym na sympozjum naukowym, a będzie wydrukowanych 14. Następnie ustosunkował się do propozycji dr hab. Tomasza Biedronia, który zaproponował ogłoszenie corocznego konkursu prac doktorskich, licencjackich, magisterskich i dyplomowych poświęconych tematyce narodowej i podjęcie badań będących wstępem do opisanie dziejów NSZ. Uznał inicjatywę za słuszną i godną poparcia, stwierdzając, że rozpoczną w bieżącym roku akademickim przygotowania do konkursu z symbolicznymi nagrodami. W tym celu powołana komisję do oceny nadesłanych na konkurs prac.

Przedstawiciel Okręgu Wielkopolskiego ZZNSZ postulował, aby następną konferencję przeprowadzić systemem kongresowym. Referaty wygłaszane na sesji winny być drukowane i dostarczane zainteresowanym przed konferencją. Kazimierz Til poparł propozycję dr hab. Tomasza Biedronia, aby ogłosić konkurs na prace o tematyce narodowej i rozpocząć nad monografią NSZ. Głos zabrali również: kpr. pchor. NSZ Jerzy Skorupiński, Mieczysław Kowalski (uczestnik Brygady Świętokrzyskiej, apelował o wydanie opracowanej przez L. Żebrowskiego książki poświęconej Brygadzie Świętokrzyskiej); Franciszek Oremus „Żelazny”, Tadeusz Rydz prezes Okręgu Łódzkiego ZZNSZ (mówił o zorganizowanej w Łodzi wystawie pt. *Żołnierze*

*wyklęci*); były wicemarszałek Sejmu i poseł Jerzy Kern, który mówił o wielkiej lekcji historii, jaką dla niego były dwa dni sesji.

Dr Bohdan Szucki zamykając sesję podziękował referentom za ciekawe referaty, które złożył się na monografię o NSZ, uczestnikom za obecność i cierpliwość, zgodził się też na system kongresowy sesji w przyszłości. Skierował wyrazy szacunku i uznania dla wszystkich, którzy przyczynili się do zorganizowania sesji.

W sesji uczestniczyło około 200 osób, referaty były ciekawe, bogate w treści, sądzę, że konferencja przybliżyła problematykę NSZ, ich udziału w ruchu oporu i walce o niepodległość i niezawisłość Polski. Należy oczekiwać, że w niedługim czasie ukaza się drukiem wszystkie referaty wygłoszone na sympozjum.

Tomasz Jan Biedroń